

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ ЯК ПЕРСПЕКТИВНОГО НАПРЯМУ РОЗВИТКУ СЕЛА

SOCIAL AND ECONOMIC SIGNIFICANCE OF GREEN TOURISM IN UKRAINE AS A PROSPECTIVE RANGE OF DEVELOPMENT OF CULTURE

Плетос С.В.

старший викладач кафедри
економіки природокористування,
Одеський державний екологічний університет

У статті розглянуто актуальні питання розвитку зеленого туризму в Україні. Висвітлено його соціально-економічне значення як перспективного напрямку розвитку села. Проаналізовано сутність сільського зеленого туризму та його роль у житті села. Визначено ключові фактори позитивного впливу на розвиток сільського зеленого туризму в Україні. Обґрунтовано доцільність його розвитку та використання для покращення стану галузі туризму та для реформування економіки України загалом. Досліджено ефективність регулювання державою цього виду туризму. Розкрито його роль для розвитку малого і середнього бізнесу. Охарактеризовано недоліки чинного законодавства та надані пропозиції щодо підвищення якості туристичних послуг. Запропоновано перспективні напрями та форми подальшого розвитку зеленого туризму на селі.

Ключові слова: сільський зелений туризм, екотуризм, мале підприємство, сільська місцевість, туристичний продукт.

В статье рассмотрены актуальные вопросы развития зеленого туризма в Украине. Освещено его социально-экономическое значение как перспективного направления развития села. Проанализированы сущность сельского зеленого туризма и его роль в жизни села. Определены ключевые факторы положительного влияния на развитие сельского зеленого туризма в Украине. Обоснована целесообразность его развития и использования для улучшения состояния отрасли туризма и для реформирования экономики Украины в целом. Исследована эффективность регулирования государством этого вида туризма. Раскрыта его роль для развития малого и среднего бизнеса. Охарактеризованы недостатки существующего законодательства и предложены направления и формы дальнейшего развития зеленого туризма на селе.

Ключевые слова: сельский зеленый туризм, экотуризм, малое предприятие, сельская местность, туристический продукт.

The article discusses topical issues of the development of green tourism in Ukraine. Its social and economic significance as a perspective direction of rural development is highlighted. The essence of rural green tourism and its role in the life of the village are analyzed. The key factors of positive influence on the development of rural green tourism in Ukraine are identified. The expediency of its development and use for improving the state of the tourism industry and for reforming the economy of Ukraine as a whole is substantiated. The effectiveness of state regulation of this type of tourism is investigated. Its role is revealed for the development of small and medium business. The shortcomings of the existing legislation are characterized and proposals for improving the quality of tourist services are provided. Proposed directions and forms of further development of green tourism in the countryside are proposed.

Key words: rural green tourism, ecotourism, small enterprise, countryside, tourist product.

Постановка проблеми. У сучасних умовах зелений туризм є одним із найбільш перспективних напрямів відродження та розвитку українського села, загального піднесення економічного рівня розвитку країни. Саме сільський зелений туризм є актуальним для дослідження його як напрямку розвитку малого і середнього бізнесу. Процеси соціально-економічних трансформацій, що мають місце в агросекторі україн-

ської економіки, зумовлюють пошук більш перспективних шляхів та організаційно-правових форм підприємництва, що дасть можливість отримання стабільних доходів. Перспективним шляхом виходу з кризового стану та покращення умов соціально-економічного забезпечення сільського населення є розвиток підприємницької діяльності в невиробничій сфері сільського зеленого туризму. Його становлення

та розвиток сприяють вирішенню основних проблем в агросекторі, що пов'язані з диференціацією виробництва, розширенням асортименту послуг невинробничої сфери, підвищенням зайнятості сільського населення, покращенням якості рівня життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблема розвитку сільського туризму останнім часом привертає все більше уваги вітчизняних науковців. Вивченню та визначенню ролі сільського туризму у складі внутрішнього туризму та місця держави у його регулюванні приділяли значну увагу у своїх наукових працях такі вчені-економісти, як О.М. Березін, П.А. Горішевський, В.П. Васильєв, Ю.В. Зінько, М.М. Костиця, М.І. Рутинський; зарубіжні – Л. Ван Депоель, Ж. Вілкін, Т. Дуча, Х. Каравелі, М. Кларк, Т. Лонч і багато інших. В.В. Гловацька розглядає зелений туризм як спільну об'єднуючу підсистему одночасно туристичної і сільськогосподарської галузей [5]. М.І. Рутинський і Ю.В. Зянько категорію «зелений туризм» ототожнюють із поняттям «агротуризм» [6]. В. Биркович, Н. Скрипник, А. Сердюк синтезують поняття «зелений туризм» та «сільський туризм» в одне ціле і визначають із позицій специфічної форми відпочинку, ознайомлення з природно-рекреаційними, культурним, історичними особливостями сільської місцевості [3].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Поряд із цим, незважаючи на значну популяризацію такого виду діяльності у світі та в національній економіці, проблема використання зеленого туризму як інструменту вирішення соціальних проблем українського села залишається недостатньо вивченою і потребує подальшого дослідження.

Для комплексного вирішення проблем розвитку сільського зеленого туризму в Україні як фактора покращення соціальної сфери необхідний детальний аналіз стану матеріально-технічної бази на селі, рекреаційних комплексів та ємності територій, кваліфікаційної підготовки фахівців туристичної сфери.

Тому основне завдання статті – дослідити й узагальнити основні види сільського туризму, які набули поширення в Україні, та надати пропозиції щодо подальшого їх розвитку.

Мета статті – визначити соціально-економічне значення і роль зеленого туризму в Україні як перспективного напрямку розвитку села, вивчити проблеми та надати пропозиції щодо їх вирішення.

Основні результати дослідження. Сільський зелений туризм є перспективним видом туризму, що набуває дедалі більшої популярності в сучасних умовах розвитку туристичного ринку. Він вважається одним із напрямів розвитку туристичної індустрії, що спрямований на охорону української природи та культурно-історичної спадщини, сприяння міжетнічній толерантності та залученню людей до активної

участі у вирішенні власних фінансових проблем, працевлаштуванню безробітних, а також подолання характерного для клімату України сезонного характеру туристичного продукту [4]. Натепер становлення сільського туризму в Україні відбувається під дією різних факторів, серед яких є ті, що сприяють, і ті, що обмежують і гальмують його розвиток.

До позитивних факторів насамперед відносять наявність в Україні сільської місцевості з унікальними природними, історико-етнографічними та рекреаційними ресурсами. Водночас низький рівень рекламного забезпечення у цій сфері є суттєвою перешкодою для поінформованості потенційних вітчизняних та іноземних споживачів послуг сільського туризму.

До негативних факторів належить нерозвинена сільська інфраструктура та комунікації, що певним чином нівелюється низькими цінами за відпочинок [3].

Виклад основного матеріалу дослідження. Формування соціальної ринкової економіки в Україні неможливе без розвитку сільських територій. Сучасний стан економічного розвитку України потребує пошуку нових форм господарювання в сільській місцевості. Однією з таких форм може виступати мале підприємництво, оскільки воно максимально поєднує інтереси як виробників, так і споживачів продукції.

Одним із перспективних напрямів розвитку індустрії туризму є сільський туризм. У світі щорічно подорожують близько 700 мільйонів туристів, при цьому, за різними даними, від 12 до 30 відсотків із них вважають кращим сільський туризм. Відповідно, ці цифри характеризують лише міжнародний туризм, а кількість внутрішніх сільських туристів у різних країнах значно вища. Сільський туризм з'єднує широкий спектр різних видів туризму, заснованих на використанні природних, історичних та інших особливостей ресурсів сільської місцевості, і розвивається швидкими темпами. У США і країнах Західної Європи сільський туризм в останні двадцять років став самостійною високоприбутковою галуззю туристичної індустрії. За оцінками СОТ, сільський туризм входить до п'ятірки основних стратегічних напрямів розвитку туризму в світі до 2020 року [1]. Україна з її унікальним ресурсним потенціалом має великі можливості для розвитку сільського туризму, особливо в тих регіонах, де слабо розвинена інфраструктура туризму й одночасно є величезний невикористаний рекреаційний потенціал. Крім того, позитивну роль у становленні і розвитку сільського туризму в Україні відіграє досить високий рівень безробіття в сільській місцевості – 49% від загальної чисельності зареєстрованих безробітних в 2017 р. [2], який змушує населення самостійно вирішувати проблеми власної зайнятості шляхом розвитку цього виду туризму. Заснований на принципах сталого туризму, сільський туризм може сприяти вирішенню безлічі про-

блем, пов'язаних не тільки із зайнятістю населення, а і з деградацією навколишнього середовища, насамперед деградацією земельних і водних ресурсів. Одночасно сільський туризм урізноманітнює місцеву економіку, формує попит на місцеві товари і послуги, відкриває додаткові джерела доходів для сільських територій. Це серйозно змінює становище сільських підприємців і жителів села: вони стають виробниками і постачальниками якісних туристичних послуг, що користуються попитом у споживачів. Сільський туризм передбачає також удосконалення стратегії розвитку сільських територій та підвищення ролі влади на місцях, про що переконливо свідчить європейський досвід.

Ні для кого не секрет, що екологічна ситуація в містах залишає бажати кращого. Тому сьогодні все більшою популярністю, насамперед у жителів мегаполісів, користується такий різновид відпочинку, як зелений туризм.

Люди через зміни умов життя у великих містах-мегаполісах усе далі відходять від природи. Проживання в таких містах призводить до ізоляваності людини, почуття самотності, надмірних навантажень на нервову систему, спричинених постійним психологічним напруженням і стресами. Усе частіше мешканці великих міст потерпають від нервових розладів та різних захворювань нервової системи. Тому у них з'являється природне і цілком зрозуміле бажання виїхати на природу, щоб у спілкуванні з нею розвантажити свою нервову систему від негативного впливу, який накопичився в умовах міського проживання. Відпочинок на селі приваблює туристів, які прагнуть хоча б короткий час пожити в екологічно чистій сільській місцевості, поласувати традиційною кухнею, оздоровитися. Сільська свобода, якої не дають масові курорти, певна екзотика сільської праці, прагнення показати дітям, звідки береться хліб, молоко та інші продукти, тощо. Ми, городяни, користуючись усіма благами цивілізації, повинні платити за це задоволення своїм здоров'ям. Тому вирватися хоча б на пару тижнів із галасливого та курного міста, пожити у злагоді з природою, подихати свіжим повітрям, харчуватися тільки натуральними та свіжими продуктами, пити джерельну воду та парне молоко для багатьох є раєм на землі. Саме за цим і їдуть у село. Тут усе своє, вирощене дбайливими господарськими руками, смачне і корисне. І хоч там не буде написано «Без ГМО», ваше внутрішнє чуття підкаже вам, що це – натуральне, таке, яким йому і належить бути. Городяни їдуть у села чи хутори пожити зовсім іншим життям. Це повернення до першоджерел. Краса сільських пейзажів, близькість річок, озер, лісів, гір, відсутність стресів та метушні, здорове харчування добре впливають на людину, зміцнюють її і духовно, і фізично. Це одна з переваг зеленого туризму.

Сільський зелений туризм розглядається нами як перспективний напрям стабіль-

ного динамічного збільшення надходжень до бюджетів сільських домогосподарств, а також чинник активізації розвитку багатьох суміжних галузей економіки (транспорт, торгівля, зв'язок, будівництво, сфера послуг, сільське господарство тощо).

Через сільський зелений туризм мешканці урбанізованих міст із масовою культурою мають можливість пізнати справжні українські традиції та відчути особливості сільського життя. Приваблює іноземних та вітчизняних туристів також етнокультура села, яка репрезентує історію України світові з іншого боку. Тому як передумову успішного розвитку відпочинку в сільських етнографічних районах доцільно розглядати формування ідеології відродження і розвитку всього спектру традиційної культури, починаючи від форм господарських занять до надбань духовної сфери, які сприятимуть розвитку індивідуального відпочинку в етнографічних районах України.

У британському словнику з подорожей, туризму та гостинності С. Медліка (1993 р.) визначено, що сільський туризм (rural tourism) – відпочинковий вид туризму, сконцентрований на сільських територіях. Він передбачає розвиток туристичних шляхів, місць для відпочинку, сільськогосподарських і народних музеїв, а також центрів з обслуговування туристів із провідниками та екскурсводами. Поняття «сільський туризм» часто ототожнюють з агротуризмом, але поняття «сільський туризм» значно ширше.

Перші паростки розвитку сільського туризму в Україні з'явилися в середині 90-х років ХХ ст. Відтоді його популяризацією займається створена 1996 р. Спілка сприяння розвитку сільського «зеленого туризму» в Україні. Уже шість років поспіль у Києві проводяться Всеукраїнські виставки-ярмарки сільського туризму. Так поступово сільський туризм з екзотичного, маловідомого виду перетворюється на один із можливих варіантів активізації господарського розвитку проблемних територій. Сільський зелений туризм – це вид туризму, що передбачає відпочинок у сільській, курортній чи природоохоронній місцевостях з використанням належно облаштованих приватних садиб чи інших закладів розміщення. Сільський туризм – це форма проведеного вільного часу у вигляді стаціонарного відпочинку, тоді як базовою метою екотуризму є активне відкриття дикої природи, традицій і культури, їх глибоке пізнання й сприйняття.

Зелений туризм – відносно новий для України тип відпочинку у сільській місцевості. Однак сьогодні він досить швидко розвивається та набирає прихильності серед міських жителів. Захоплення викликає насамперед можливість не лише весело провести час із рідними та друзями, але й пізнавати довкілля, культуру та історію краю. Зелений туризм дає змогу відпочити від метушні великих міст, забути про свої щоденні клопоти і насолоджуватися природою в екологічно чистих місцях.

Сільські оселі можуть використовуватися як база для ночівлі та харчування екотуристів. З'явилося нове поняття «екоагротуризм» (або «агроекотуризм»), що передбачає відпочинок у селян, які вирощують сільськогосподарську продукцію із застосуванням екологічних методів. Тут агротуризм поєднується з екологічним сільським господарством.

У науково-популярній літературі часто використовують поняття «екологічний туризм».

Екотуризм – науково-пізнавальний вид сільського туризму, характерний для сільських місцевостей і сіл, розташованих у межах територій національних парків, заповідних зон, природних парків тощо, де передбачено відповідні обмеження щодо навантажень на територію та регламентовано види розважального відпочинку [2]. Розвиток сільського туризму у більшості країн світу розглядається як невід'ємна складова частина комплексного соціально-економічного розвитку села.

Позитивний вплив сільського туризму на поліпшення умов і якості життя селян полягає передусім у тому, що він розширює сферу зайнятості сільського населення, особливо жінок, і дає селянам додатковий заробіток.

При цьому їхні прибутки надходять не тільки від здавання в найм приміщень для проживання, а й від таких послуг, як безпосередня реалізація власних сільськогосподарських продуктів (без посередників і транспортних витрат); приготування їжі для гостей (із власноруч вирощених продуктів); прокат спортивного та рибачього інвентарю; продаж ремісничих та інших виробів; ознайомлення з місцевими традиціями та культурою; залучення до участі у сільськогосподарських роботах, зокрема, на пасіці, у косовиці; організація розваг (катання на бричці, човні, спостереження за птахами, рибальство тощо).

Останнім часом навіть з'явилося нове поняття – «екоагротуризм». Агроекотуризм – це унікальний шанс повернутися до природи, до землі, до свого коріння.

Українськими вченими висвітлюються різноманітні проблеми сільського туризму:

- відсутність правового забезпечення;
- невизначеність щодо схем кредитування, оподаткування, тарифів на житло та послуги;
- невисокий рівень кадрового забезпечення щодо діяльності з сільського туризму та інші.

Сільський туризм можна вважати підприємництвом, оскільки власники садиб створюють додаткові робочі місця, цим самим зменшуючи безробіття на селі (для прикладу одне ліжко-місце забезпечує роботою у середньому 6–7 місцевих жителів). Надають послуги, пов'язані з проживанням і харчуванням, а також атракції, пов'язані зі звичайним побутом сільського жителя (випіканням хліба, рибальством, вечерею біля вогнища, участю у польових роботах та святкуванні) за певну плату, що і є прибутком для власників цієї садиби.

Розвиток зеленого туризму в нашій країні відбувається ще досить спонтанно. Але Союз просування розвитку зеленого туризму, створений в Україні в 1996 році, проводить інформаційну роботу і всіляко допомагає у просуванні зеленого туризму в Україні на ринок туристичних послуг.

Найактивнішими регіонами, що розвивають зелений туризм на своїй території, вважається Закарпатський, Івано-франківський, Вінницький, Київський, Львівський, Полтавський.

Основні центри сільського зеленого туризму в Україні тяжіють до рекреаційних центрів: чистих річок, лісових масивів, морського узбережжя, озер та водоймищ, а також до архітектурних комплексів міст та сіл. Сьогодні в Україні умовно можна виділити центр розвитку сільського зеленого туризму – Карпати (Івано-Франківська, Закарпатська і Львівська обл.). Проте за останні роки збільшується кількість таких садиб у Чернівецькій, Волинській, Київській, Черкаській, Вінницькій областях. Набуває популярності в Східній частині України: Запорізькій, Кіровоградській, Дніпропетровській, Донецькій та інших областях.

За оцінкою Європейської Федерації фермерського та сільського туризму (**Euro Gites**), європейський ринок налічує близько 2 млн. ліжко-місць. В Україні він становить 150 тис. потенційних учасників зеленого туризму. Офіційно запрошують на відпочинок у сільську місцевість 37 садиб у семи регіонах країни. Спілка сприяння сільському туризму вважає, що цей показник для України досить успішний.

У світі сільський зелений туризм розглядається як альтернатива сільському господарству за розмірами отриманих прибутків. До того ж розвиток інфраструктури сільського туризму не вимагає таких значних капіталовкладень, як інші види туризму, і може здійснюватися за рахунок коштів самих селян без додаткових інвестицій. Скорочення міграції з сіл до міст дасть змогу заощадити значні фінансові та матеріальні ресурси, адже, за підрахунками експертів Європейського банку реконструкції та розвитку, облаштування в місті вихідця з сільської місцевості у 20 разів дорожче, ніж створення умов для його життя і роботи в селі [3]. Сьогодні господарі понад 600 садиб із 18 областей України запрошують на відпочинок до своїх садиб.

У будь-якій частині України кожне село багате на природні ландшафти, історико-архітектурні пам'ятки, лікувально-рекреаційні ресурси, звичаї і традиції, а також багате працюючими та гостинними людьми. Водночас гострою проблемою є зростаючий надлишок робочої сили в сільській місцевості і відсутність робочих місць. А сільський зелений туризм може сприяти вирівнюванню відношення робочої сили до робочих місць.

Сільський відпочинок в Україні за рахунок збереження етнографічної самобутності повинен набути національного значення. *По-перше,*

він дає поштовх для відродження й розвитку традиційної культури: народної архітектури, мистецтва, промислів – всього, що становить місцевий колорит і що поряд із природно-рекреаційними чинниками є не менш привабливим для відпочивальників. По-друге, через сільський відпочинок мешканці урбанізованих територій з масовою культурою мають можливість пізнати справжні українські традиції. По-третє, етнокультура села представляє Україну світові та приваблює також іноземних туристів. Кожне українське село можна перетворити на справжній туристичний рай, що сміливо конкуруватиме із західноукраїнськими туристичними та європейськими центрами. Позитивний вплив сільського зеленого туризму на вирішення соціально-економічних проблем села полягає передусім у тому, що він розширює сферу зайнятості сільського населення, особливо жінок, і дає селянам додатковий заробіток [2].

Розвиток сільського зеленого туризму в Україні стає можливим за рахунок наявності таких факторів:

- безцінної природної та історичної спадщини;
- 15 унікальних природних заповідників;
- сприятливого клімату, який відрізняється від клімату багатьох країн світу;
- самобутності етнічної спадщини;
- 4 млн. незайнятого або частково зайнятого в сільському господарстві населення;
- 6,4 млн. житлових будинків потенційно можуть бути використані для сільського туризму;
- 2/3 сільськогосподарської продукції в особистих селянських господарствах, і є проблемами з її збутом тощо [1].

Соціально-економічне значення розвитку сільського зеленого туризму для держави полягає у тому, що він:

- стимулює розвиток селянських господарств, які займаються зеленим туризмом;
- сприяє розвитку місцевої інфраструктури;
- сприяє збуту надлишків сільськогосподарської продукції, збільшуючи додаткові прибутки селян і відрахування у місцеві бюджети;
- активізує місцевий ринок праці, підвищує зайнятість, затримує молодь на селі, понижуючи потребу в закордонному заробітчанстві;
- сприяє охороні туристичних ресурсів, насамперед збереженню етнокультурної самобутності українців;
- створює можливості для змістовного відпочинку незаможних людей;
- сприяє підвищенню культурного рівня мешканців села та підвищенню екологічної свідомості.

Сільський зелений туризм сприяє:

1. Вирішенню основних соціально-економічних проблем села:

- зайнятість сільського населення;
- зростання доходів та підвищення життєвого рівня сільських жителів за відносно невеликих фінансових затрат;

- поліпшення благоустрою садиб та сіл, розвиток інженерної та соціальної інфраструктури;
- розширення асортименту присадибного господарства;

- реалізація на місці продукції особистого підсобного господарства як готових продуктів харчування;

- стимулювання охорони місцевих пам'яток, збереження місцевих звичаїв, фольклору, народних промислів;

- підвищення культурно-освітнього рівня сільського населення тощо.

2. Може бути джерелом поповнення місцевих бюджетів додатковими надходженнями, коли набере масового характеру.

3. Не вимагає значних інвестицій і використовує переважно приватні джерела капіталу. Із часом капіталовкладення швидко окупаються.

4. Розвантажує найбільш популярні туристичні центри, зменшуючи негативні екологічні наслідки надто інтенсивної туристичної діяльності.

Сільський туризм сприяє стабільному динамічному збільшенню надходжень до державного бюджету, активізації розвитку багатьох галузей економіки (транспорт, торгівля, зв'язок, будівництво, сільське господарство тощо); дає поштовх для відродження і розвитку традиційної культури: народної архітектури, мистецтва, промислів – усього, що становить місцевий колорит і що, поряд із природно-рекреаційними чинниками, є не менш привабливим для відпочиваючих. Етнокультура села репрезентує Україну світові та приваблює також іноземних туристів. Український сільський туризм може стати візитною карткою нашої держави на міжнародному туристському ринку, про що свідчить бажання іноземців познайомитися з історичним та природним потенціалом країни.

Основними проблемами, що стоять на шляху розвитку сільського зеленого туризму в Україні, є:

- відсутність дієвого правового забезпечення розвитку сільського зеленого туризму;

- відсутність механізму раціонального та екологічно збалансованого використання природного та історико-культурного потенціалу для потреб туризму;

- відсутність маркетингової політики у сфері сільського туризму;

- низький рівень кадрового забезпечення щодо діяльності в сільському туризмі.

Висновки та перспективи подальших досліджень у цьому напрямі. Вивчаючи досвід становлення та розвитку зеленого туризму в зарубіжних країнах, можна дійти висновку, що в Україні сьогодні є достатні передумови для його розвитку. Однак розвиток сільського зеленого туризму в сучасних соціально-економічних і законодавчо-правових умовах країни має складнощі через низку причин, до яких належить:

- недосконалість регіонального законодавства;

– роз'єднаність зусиль із розвитку внутрішнього і в'їзного туризму, відсутність інтересу до впровадження механізмів економічної кооперації та управління;

– поганий стан вітчизняних доріг;

– незадовільне використання державними органами своєї керуючої функції, визначальної політики утворень у сфері туризму, а також ролі координатора й організатора туристського розвитку сільських територій;

– непродуманість системи фінансового забезпечення розвитку зеленого туризму (системи пільгового кредитування, субсидування і податкових пільг тощо). Таким чином, на сучасному етапі сільський зелений туризм залишається високоперспективною галуззю сфери туризму, має важливе значення для економіки України, приваблює не тільки вітчизняних туристів, а й туристів із багатьох країн світу, сприяє налагодженню зовнішньоекономічних зв'язків із різними державами. Він є важливим фактором вирішення соціально-економічних проблем села – це зростання зайнятості на селі, розвиток сільської інфраструктури, отримання стабільних та вагомих прибутків селян, зміцнювання бюджету сільських поселень. Зелений сільський туризм – це рекреаційні подорожі в сільську місцевість як реакція на напружений ритм життя та перенаселеність у містах. Це також один із видів малого бізнесу, який піднімає роль краєзнавства, створює життєве середовище, що наближене до природи.

Крім того, розвиток аграрного туризму спонукає до покращення благоустрою сільських садиб, вулиць, сіл загалом, стимулює розвиток місцевої

соціальної інфраструктури) будівництво доріг, очисних споруд, вирішення проблеми утилізації сміття). До того ж цей вплив позитивно позначається на розвитку демографічних процесів на селі та сприяє збереженню сільських населених пунктів, у тому числі й тих, що вже потрапили в категорію деградуючих або депресивних.

Для українського села це ще один спосіб залучення надлишкової робочої сили, яка вивільнилася з сільськогосподарського виробництва. Оскільки відомо, що малі підприємницькі структури в аграрному секторі економіки України функціонують на принципах самоокупності, самозабезпечення, самостійності у виборі напрямів діяльності і повної відповідальності за результати діяльності. Тому сільський туризм можна вважати одним із перспективних напрямів розвитку підприємництва в сільській місцевості.

На загальнодержавному рівні доцільно розробити загальні далекоглядні стратегії, законодавчі акти, постанови та інші урядові заходи для досягнення цілей сталого розвитку сільського зеленого туризму.

У подальшому для забезпечення розвитку сільського зеленого туризму в Україні вбачається доцільним:

– розробити нормативно-правову базу як на державному, так і на регіональному рівні;

– постійно проводити моніторинг показників щодо розвитку сільського зеленого туризму та вивчення потреб ринку послуг сільського зеленого туризму;

– створити інфраструктури державної фінансово-кредитної підтримки розвитку сільського зеленого туризму.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Закон України про туризм. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
2. Особливості розвитку зеленого туризму в Україні (оглядова довідка за матеріалами преси). URL: <http://mincult.kmu.gov.ua/mincult/uk/publish/article/183838>
3. Биркович В.І. Сільський зелений туризм – пріоритет розвитку туристичної галузі України / В.І. Биркович // Стратегічні пріоритети. Науково-аналітичний щоквартальний збірник. 2008. № 1 (6). С. 138–143.
4. Бойко Є.О. Роль зеленого туризму в розвитку сільських територій / Є.О. Бойко, О.С. Бойко. // Економіка. Управління. Інновації. 2010. № 1(3). URL: http://tourlib.net/statti_ukr/bojko.htm.
5. Гловацька В.В. Розвиток підприємництва в системі становлення сільського (зеленого) туризму: автореф. на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук за спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / В.В. Гловацька. Житомир, 2008. 20 с.
6. Рутинський, М. Й. Сільський туризм / М. Й. Рутинський, Ю. В. Зінько. К.: Знання, 2008. 271 с. 4. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні / В.Ф. Кифяк. Чернівці: Книга ЧЧІ. 2003. 300 с.
7. Самолюк Н.М. Сільський туризм як перспективний напрям самозайнятості сільського населення / Самолюк Н.М. // Соціально-трудова відносина: теорія та практика. 2012. № 2(4). URL: http://tourlib.net/statti_ukr/samoljuk.htm.